

Cauza C-385/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

12 august 2020

Instanța de trimitere:

Juzgado de Primera Instancia n.º 49 de Barcelona (Spania)

Data deciziei de trimitere:

7 iulie 2020

Reclamanți:

EL

TP

Pârâtă:

Caixabank, S. A.

Obiectul procedurii principale

Clauze abuzive în contractele încheiate între profesioniști și consumatori – Constatarea judiciară a nulității – Cheltuieli de judecată – Stabilirea cheltuielilor de judecată

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Compatibilitatea legislației și a jurisprudenței naționale în materia stabilirii cheltuielilor de judecată cu Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Temeiul juridic este articolul 267 TFUE.

Întrebările preliminare

1. Interpretarea jurisprudențială a articolului 251, a articolului 394 alineatul 3 și a articolului 411 din [Ley de enjuiciamiento civil] (Legea privind procedura civilă), realizată prin decizia din 1 octombrie 2019, potrivit căreia valoarea litigiului este echivalentă cu interesul economic al acestuia și, în consecință, permite o reducere a onorariilor plătite de consumator avocatului său, pe baza unei sume fixe (18 000 de euro), prevăzută de lege exclusiv pentru cererile neevaluabile în bani, iar nu pentru cele cu valoare nedeterminată, se opune articolului 6 alineatul (1) și articolului 7 alineatul (1) din directivă prin aceea că nu poate repune consumatorul în situația de fapt și de drept în care s-ar afla dacă nu ar fi existat clauza respectivă, în pofida faptului că există în favoarea sa o hotărâre judecătorească prin care s-a constatat caracterul abuziv al clauzei, și că nu înlătură o condiție procedurală nerezonabilă referitoare la o limitare a costurilor, înlăturare care ar garanta consumatorului mijloacele cele mai adecvate și eficiente pentru exercitarea legitimă a drepturilor sale?

2. Articolul 394 alineatul 3 din [Ley de enjuiciamiento civil] (Legea privind procedura civilă), în sine, se opune articolului 6 alineatul (1) și articolului 7 alineatul (1) din directivă și face imposibilă sau extrem de dificilă exercitarea judiciară a drepturilor conferite consumatorilor de directiva respectivă, prin aceea că limitarea pe care articolul menționat o impune consumatorului, în sensul că acesta este nevoit să își asume o parte din propriile cheltuieli de judecată, implică faptul că consumatorul nu poate fi repus în situația de fapt și de drept în care s-ar afla dacă nu ar fi existat clauza respectivă, în pofida faptului că există în favoarea sa o hotărâre judecătorească prin care s-a constatat caracterul abuziv al clauzei și că nu înlătură o condiție procedurală nerezonabilă referitoare la o limitare a costurilor, înlăturare care ar garanta consumatorului mijloacele cele mai adecvate și eficiente pentru exercitarea legitimă a drepturilor sale?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Considerentul (24), articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1).

Hotărârea Curții din 9 decembrie 2003 (C-129/00, ECLI:EU:C:2003:656), Hotărârea din 5 decembrie 2013 (C-413/12, ECLI:EU:C:2013:800, punctul 30), Hotărârea din 21 decembrie 2016 (C-154/15, ECLI:EU:C:2016:980, punctele 53-56 și 61) și Hotărârea din 13 septembrie 2018 (C-176/17, ECLI:EU:C:2018:711).

Dispozițiile naționale invocate

Codul de procedură civilă

„Articolul 243. Practica stabilirii cheltuielilor de judecată.

1. În orice tip de procedură și etapă a acesteia, cheltuielile de judecată sunt stabilite de greșierul instanței care a fost sesizată cu procedura sau, respectiv, calea de atac, sau, dacă este cazul, de greșierul responsabil de executare.

[...]

Grefierul reduce quantumul onorariilor avocaților și ale celorlalți profesioniști care nu sunt supuși unor tarife sau taxe atunci când sumele solicitate depășesc limita menționată la articolul 394 alineatul 3 și nu s-a constatat reaua-credință a părții obligate la plata cheltuielilor de judecată.”

„Articolul 394. Obligarea la plata cheltuielilor de judecată în primă instanță.

1. În procedurile declarative, cheltuielile de judecată stabilite în primă instanță sunt suportate de partea care a căzut în pretenții, cu excepția cazului în care instanța apreciază și argumentează că în cauza respectivă există îndoieli serioase privind situația de fapt sau de drept.

[...]

3. În cazul în care, în conformitate cu dispozițiile alineatului 1 al prezentului articol, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, aceasta are obligația de a plăti, din suma aferentă onorariului avocaților și al celorlalți profesioniști care nu sunt supuși unor tarife sau taxe, numai o sumă totală care nu poate depăși o treime din valoarea litigiului, pentru fiecare parte căreia i s-a dat câștig de cauză; în acest scop, cererile neevaluabile în bani se cuantifică la 18 000 de euro, cu excepția cazului în care, ca urmare a complexității cauzei, instanța dispune altfel.”

„Articolul 251. Reguli privind stabilirea valorii litigiului.

Valoarea litigiului se stabilește în funcție de interesul economic atașat acțiunii, care se calculează conform următoarelor reguli:

1. În cazul în care se solicită o anumită sumă de bani, valoarea acțiunii este reprezentată de suma respectivă, iar în lipsa unei cuantificări, chiar și în mod relativ, acțiunea se consideră ca având o valoare nedeterminată.

[...]

8. În litigiile privind existența, validitatea sau eficacitatea unui titlu de creanță, valoarea sa se determină prin raportare la valoarea sumei solicitate, inclusiv dacă trebuie achitată în rate. Acest criteriu de apreciere este aplicabil în procedurile care au ca obiect nașterea, modificarea sau stingerea unei obligații sau a unui drept cu caracter personal, cu excepția cazului în care este aplicabilă o altă regulă prevăzută la prezentul articol.”

„Articolul 253. Indicarea valorii în cerere.

[...]

3. În cazul în care reclamantul nu poate determina valoarea acțiunii nici măcar în mod relativ, deoarece aceasta are un obiect fără interes economic, ca urmare a faptului că interesul respectiv nu poate fi calculat în conformitate cu vreuna dintre normele legale de stabilire a valorii litigiului, sau a faptului că, deși există o regulă de calcul aplicabilă, valoarea respectivă nu poate fi determinată la momentul introducerii acțiunii, aceasta se stabilește conform regulilor aplicabile în procedura de drept comun.”

„Articolul 411. Menținerea jurisdicției.

Modificările care au loc după începerea procesului, referitoare la domiciliul părților, la situația lucrului în litigiu și la obiectul litigiului nu afectează jurisdicția și competența, care se stabilesc conform aspectelor dovedite la momentul inițial al litispendenței.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 EL și TP (denumiți în continuare „reclamantii”) au sesizat instanța de trimitere cu o acțiune prin care au solicitat constatarea nulității parțiale a contractului de împrumut cu garanție ipotecară, pe care l-au încheiat cu instituția bancară Caixabank, S. A. (denumită în continuare „pârâta”).
- 2 În partea acțiunii referitoare la valoarea sa, reclamantii au arătat că aceasta era nedeterminată, în conformitate cu prevederile articolului 253 din Ley de enjuiciamiento civil (Legea privind procedura civilă, denumită în continuare „LEC”). Grefierul a menționat următoarele în decizia de admitere a acțiunii: „în ceea ce privește tipul litigiului, reclamanta, în conformitate cu prevederile articolului 253 alineatul 2 din LEC, a menționat că valoarea acțiunii este nedeterminată, astfel încât procedura trebuie soluționată prin procedura de drept comun, conform articolului 249 din LEC”.
- 3 La 29 noiembrie 2018, instanța de trimitere a pronunțat o hotărâre prin care a constatat nulitatea parțială a contractului de împrumut cu garanție ipotecară în ceea ce privește clauzele referitoare la valută și a obligat pârâta la plata cheltuielilor de judecată.
- 4 Ca urmare a constatării judiciare a nulității clauzei pe baza caracterului său abuziv, a fost inițiată o procedură separată în vederea stabilirii cheltuielilor de judecată, demers care este realizat de grefier. Acesta, prin decizia din 1 octombrie 2019, a admis acțiunea de stabilire a cheltuielilor de judecată formulată de pârâtă. Decizia menționată consideră că suma de la care trebuie să se pornească pentru a determina partea din onorariul avocatului reclamantei care trebuie plătită de pârâtă este de 30 000 de euro și că, pentru a stabili onorariul reprezentantului, suma de la

care trebuie să se pornească este de 18 000 de euro. Aceste sume rezultă, în ceea ce privește onorariul avocatei reclamantei, din criteriul 15 din criteriile orientative ale Asociației Barourilor din Barcelona, referitor la cauzele cu valoare nedeterminată și, în ceea ce privește reprezentantul, din dispozițiile articolului 394 alineatul 3 din LEC.

- 5 Reclamanții au formulat o cerere de revizuire împotriva deciziei din 1 octombrie 2019 în fața instanței de trimitere, deoarece considerau că legislația și jurisprudența națională pe care se întemeiază decizia respectivă pentru stabilirea cheltuielilor de judecată sunt incompatibile cu reglementarea Uniunii în materia clauzelor abuzive.
- 6 Având îndoieli cu privire la soluționarea acțiunii respective, instanța de trimitere a decis să suspende procedura și să adreseze Curții prezentele întrebări preliminare.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 7 Reclamanții consideră că prezenta cerere de decizie preliminară este extrem de importantă pentru garantarea protecției consumatorilor. În opinia lor, reducerea cheltuielilor de judecată calificate în funcție de interesul economic al litigiului (indiferent dacă valoarea acestuia este determinată sau nedeterminată de la început) contravine principiului efectivității, întrucât implică un efort considerabil pentru consumator în ceea ce privește cheltuielile de judecată și încalcă de asemenea principiul neobligativității clauzelor abuzive, consacrat la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE, prin faptul că permite ca consumatorul să suporte un cost rezultat dintr-o procedură în care s-a declarat caracterul abuziv al unei clauze. Aceștia fac referire la punctul 61 din Hotărârea Curții din 21 decembrie 2016, Gutiérrez Naranjo și alții (C-154/15, ECLI:EU:C:2016:980), în care se arată că consumatorul nu trebuie să fie afectat, aceasta implicând „restabilirea situației de fapt și de drept în care s-ar afla consumatorul dacă nu ar fi existat clauza respectivă”.
- 8 În plus, potrivit reclamanților, reducerea respectivă ar putea genera o situație de discriminare față de alți consumatori care nu sunt afectați în procedurile în care se constată nulitatea unei clauze ca urmare a caracterului ei abuziv și în raport cu instituțiile financiare, care, în Spania, și-au cuantificat în mod tradițional cheltuielile de judecată la valoarea totală a sumei datorate în procedurile de executare ipotecară. În ceea ce privește instituțiile financiare, reclamanții consideră că acest dezechilibru dintre părți ar putea aduce atingere principiului echivalenței, potrivit căruia, în situații de drept național similar (în prezenta cauză, procedurile de executare ipotecară inițiate de instituțiile financiare), trebuie să se aplice reguli echivalente care să nu implice o situație mai nefavorabilă, în acest caz, pentru consumator. În sfârșit, aceștia invocă faptul că reducerea cheltuielilor de judecată suportate de profesionistul care a redactat clauzele abuzive poate să implice, în locul unui efect disuasiv, un stimul pentru includerea clauzelor abuzive

în contractele lor și, în mod subsecvent, numeroase acțiuni în instanță pentru contestarea acestora.

- 9 Pârâta consideră că nu este necesar să se formuleze o cerere de decizie preliminară. În opinia sa, nu există îndoieli juridice privind interpretarea unei anumite dispoziții de drept al Uniunii, iar reglementarea privind valoarea concretă a cheltuielilor de judecată este reglementată în mod clar în ordinea juridică națională. Aceasta susține de asemenea că Curtea nu este competentă să soluționeze chestiuni referitoare la cheltuielile de judecată.

Prezentare succintă a motivării cererii de decizie preliminară

- 10 În primul rând, instanța de trimitere arată că, potrivit jurisprudenței Tribunalului Constituțional (Curtea Constituțională) și Tribunalului Supremo (Curtea Supremă), care a fost aplicată prin decizia grefierului din 1 octombrie 2019, valoarea litigiului trebuie stabilită prin acțiune, cu alte cuvinte la momentul inițierii procedurii. După stabilirea valorii respective, dacă nu a existat niciun diferend între părți, se produce o *perpetuatio* sau o înghețare a acestui element procesual, care se aplică fără modificări în celelalte etape sau grade de jurisdicție, fiind inadmisibilă modificarea valorii de către părți, care este stabilită în mod definitiv la începutul procedurii, la momentul introducerii unor căi de atac sau cu ocazia contestării cheltuielilor de judecată. Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la compatibilitatea acestei jurisprudențe cu dreptul Uniunii.
- 11 Astfel, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă faptul de a considera că indicarea de către reclamant a valorii litigiului ca fiind nedeterminată, atunci când această indicare nu este contestată de pârâtă, constituie un act propriu al celui dintâi care îl împiedică să stabilească valoarea economică a cererii în cursul procedurii de contestare a cheltuielilor de judecată, cu toate că, pentru stabilirea valorii litigiului, trebuie utilizat criteriul privind interesul economic al acțiunii (articolul 251 din LEC), este contrar articolului 6 alineatul (1) și articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE, prin aceea că consumatorul nu poate fi repus în situația de fapt și de drept în care s-ar afla dacă nu ar fi existat clauza respectivă, în pofida faptului că există în favoarea sa o hotărâre judecătorească prin care s-a constatat caracterul abuziv al clauzei, și că nu înlătură o condiție procedurală nerezonabilă referitoare la o limitare a costurilor, înlăturare care ar garanta consumatorului mijloacele cele mai adecvate și eficiente pentru exercitarea legitimă a drepturilor sale?
- 12 În al doilea rând, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la compatibilitatea articolului 394 alineatul 3 din LEC cu articolul 6 alineatul (1) și cu articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE. Astfel, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă reducerea cheltuielilor de judecată, permisă de această dispoziție națională, este compatibilă sau nu cu dreptul Uniunii, având în vedere că reducerea respectivă implică o limitare a despăgubirii consumatorului în ceea ce privește cheltuielile de judecată, care rezultă din comportamentul ilicit și abuziv al

profesionistului. Instanța de trimitere solicită să se clarifice dacă dispoziția națională respectivă este compatibilă cu principiul efectivității, cu alte cuvinte dacă aceasta face imposibilă sau extrem de dificilă exercitarea judiciară a drepturilor conferite de dreptul Uniunii consumatorilor, ca urmare a faptului că limitarea impusă de dispoziția respectivă consumatorului, al cărui drept a fost recunoscut în instanță, presupune ca acesta să își asume partea din costul economic al litigiului inițiat în urma unui comportament ilicit al profesionistului, care a fost de asemenea constatat de instanță, materializat prin obligația acestuia de a-și asuma o parte din propriile cheltuieli de judecată, ceea ce nu pare rezonabil.

DOCUMENT DE LUCRU